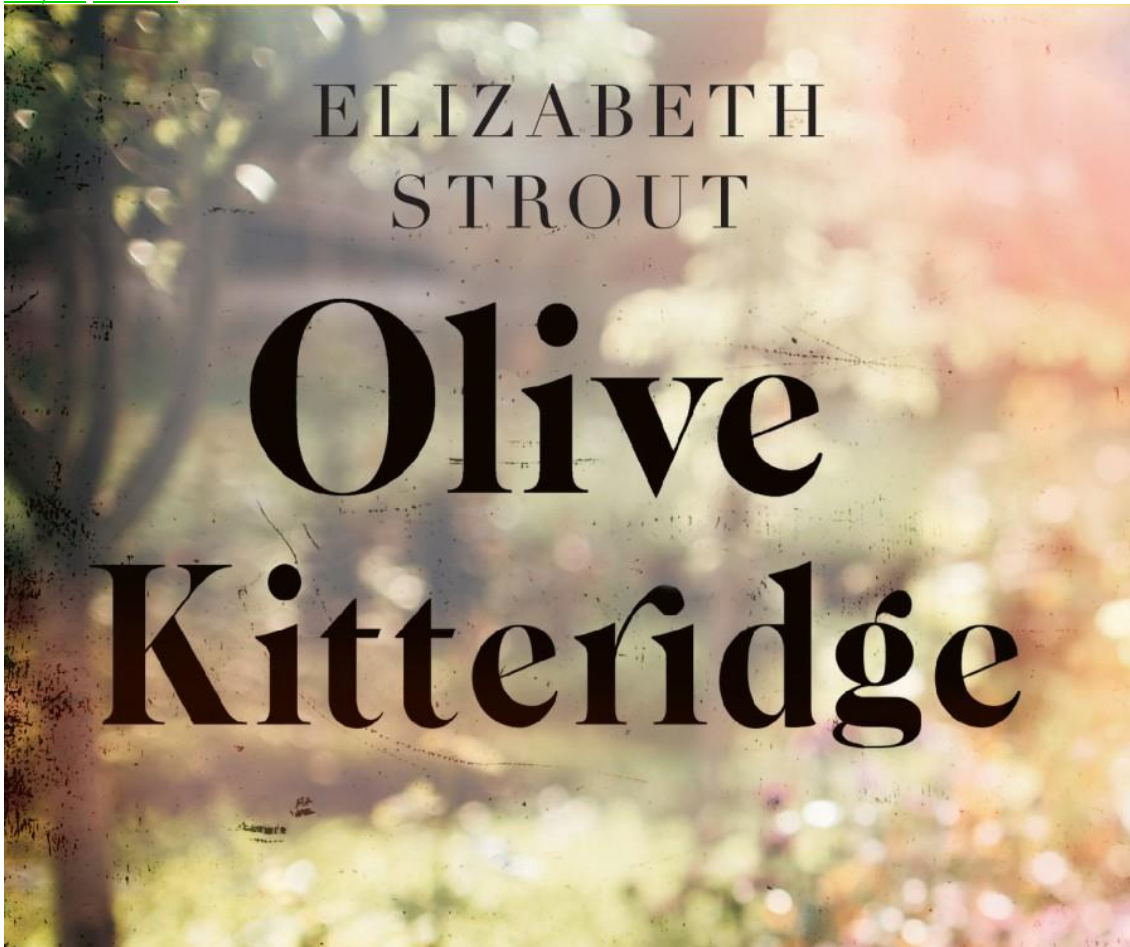

Elizabeth Strout: Olive Kitteridge

[PM/31 ADMIN](#)

LIISA RINNE (18.3.2020)

Olive Kitteridge on Mainelaisen pikkukaupungin eläkkeelle jäänyt matematiikanopettaja. Hänen lähipiiriinsä kuuluvat aviomies Henry, lempeä apteekkari, sekä poika Christopher. Olive on ristiriitainen persoona, joka herättää tunteita. Toiselle hänen sanansa toimivat kimmokkeena jättää epäterve kasvuympäristö, kun taas toiselle äkkiväärä luonne on ahdistava ja alistavakin.

”Kevin ei tiennyt mitä sanoa. Hän puristeli käsiään nyrkkiin ja tuijotti ohjauspyörää. Hän tunsi rouva Kitteridgen voimakkaan läsnäolon ja kuvitteli – hetkisen – että hänen vieressään istui norsu, joka halusi ihmiskunnan jäseneksi, ja jonka ruho liikehti viehkon viattomasti, ihan niin kuin se olisi taitellut lyhyet etujalkansa syliinsä, kun se sai sanotuksi mitä halusi.”

Elizabeth Stroutin romaani koostuu kolmestatoista erillisestä tarinasta, jotka yhdessä maalaavat muotokuvan henkilöstä nimeltä Olive Kitteridge. Samalla yhden ihmisen elämän läpi peilautuu koko Crosbyin pikkukaupungin asuujamisto. Sen surut ja murheet, intohimot ja rakkaudet. Novellimaiset tarinat eivät etene kronologisesti. Useimmissa kerronnan hetki ajoittuu kuitenkin

jonnekin vuoden 2001 jälkeiseen aikaan, jossa kaksoistornien murtuminen on mullistanut koko maan henkisen ilmapiirin.

Olive Kitteridge on kolmas Elizabeth Stroutilta suomennettu teos. Alunperin se ilmestyi jo vuonna 2008. Seuraavana vuonna teos palkittiin Pulitzer-palkinnolla ja sittemmin siitä on tehty myös tv-sarja 2014. Romaani on taitavasti rakennettu, eikä onnistunut dramatisointi näin monisyydestä teoksesta ole mitenkään itsestäänselvyys. Lisa Cholodenkon tv-sarja onnistuu kuitenkin tavoittamaan olennaisen. Pääosaa esittävä Frances McDormand tuo vähäeleisesti esiin Oliven sisimmässä myllertävän myrskyn.

Teoksen hienovireinen tunnelma, sanojen kautta loihdittu pinnanalainen väreily ovat kuitenkin omaa luokkaansa.

Tarinoiden myötä Strout avaa Oliven elämän hiljalleen lukijan eteen, aina uudesta näkökulmasta. Osassa tarinoista häneen viitataan vain muutamalla virkkeellä. Mutta silloinkin kun Olive ei ole tarinassa kokonaisvaltaisesti läsnä, täydentyy lukijan kuva hänestä.

”Sitä paitsi Kathrine-täti hermostutti häntä samalla lailla kuin hänen matematiikan opettajansa rouva Kitteridge. Rouva Kitteridge katsoi häntä joskus tuimasti, kun luokan piti tehdä hiljaa tehtäviään. Kerran hän oli sanonut Rebeccalle eteisessä: ”Voit tulla puhumaan minulle mistä hyvänsä jos joskus tuntuu siltä.”

Rebecca ei ollut sanonut mitään, oli vain kävellyt ohi kirjoineen.”

Rakenteellinen ratkaisu ei tunnu kikkailulta, vaan pikemminkin luottamuksen osoitukselta lukijaa kohtaan. Aivan kuin Strout haluaisi sanoa: katsokaa miten me tulemme näkyviksi tavoin, joita emme aina itse osaa ajatella. Ja vaikka olemme yksilöitä olemme myös osa yhteisöä.

Samankaltaista kerronnallista ratkaisua Strout käyttää myöhemmin teoksessa *Kaikki on mahdollista* (2019). Siinä tarinat pyörähtelevät löyhästi Lucy Barton nimisen kirjailijan ympärillä toimien peilinä henkilöiden omille kokemuksille.

Olive Kitteridgessä ensimmäisen puheenvuoron saa tämän aviomies Henry. Monta tarinaa myöhemmin, kun Olive ja hänen rakkaansa ovat tulleet lukijalle läheiseksi, palataan tapahtumiin joihin Henry alussa viittaa, nyt Oliven itsensä kertomana.

”Astuessaan tuona iltana koulusta ulos talviseen säähän ja kävellessään Henryn kanssa niitä näitä jutellen parkkipaikalla odottavaan autoon, Olivesta oli tuntunut että hänet oli nähty. Eikä hän ollut tiennyt olevansa näkymätön.”

Viisaasti Strout kuvaa vanhenevan naisen sielunmaisemaa. Elämää on eletty. Henkilökohtaisten valintojen seuraukset kantautuvat vuosikymmenien päähän. Ja lopulta ymmärrys, kun se vihdoinkin tulee, on sekin hyväksyttävä. Silloinkin kun se tekee kipeää.

”Ajatus saa Oliven nyökkäämään hitaasti hänen siinä sängyllä maatessaan. Hän tietää että yksinäisyys voi tappaa – monet asiat voivat tappaa. Oliven oman käsityksen mukaan elämä koostuu isoista ja pienistä sävöksistä. Isot sävykset ovat sellaisia kuin avioliitto tai lapset, intiimit asiat jotka kannattelevat pinnalla, mutta isoissa sävöksissä on myös vaarallisia pinnan alaisia virtauksia. Siksi myös pieniä sävöksiä tarvitaan: ystävällinen myyjä Bradleyssilla, tai se Dunkin’ Donutsin tarjoilija joka tietää millaisena haluat kahvisi. Ovela juttu, tosiaan.”

Muistot seilaavat nykyisyydestä menneeseen ja takaisin kuin pikkukaupunkia ympäröivä meri. Edestakaisen liikkeen kautta Strout luo orgaanisen kudelman ihmisistä, joiden elämät hipaisevat toisiaan. Joskus läheltä, joskus vain etäältä ravintolasalin läpi kulkiessa tai konserttisaliin astuessa. Meille, jotka jäämme kaipaamaan Oliven kulmikasta ja kuhmuraista olemusta, voimme huokaista helpotuksesta. Viime syksynä ilmestyi Olive, again, joka toivon mukaan saadaan myös suomeksi mahdollisimman pian.

Elizabeth Strout, Olive Kitteridge, Tammi, s. 374, suom. Kristiina Rikman

Liisa Rinne on kirjoittamisen maisteri Jyväskylän yliopistossa ja Tampereella asuva kirjailija.